

НАУЧНО ДРУШТВО ЗА НЕГОВАЊЕ
И ПРОУЧАВАЊЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА
БЕОГРАД

СТУДИЈЕ СРПСКЕ И СЛОВЕНСКЕ
Серија I, год. XX

КАТЕДРЕ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
БЕОГРАД

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
НИКШИЋ

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
БАЊА ЛУКА

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ИСТОЧНО САРАЈЕВО

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
НОВИ САД

ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКИ ФАКУЛТЕТ
КРАГУЈЕВАЦ

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
НИШ

СРПСКИ ЈЕЗИК

XX

Београд, 2015.

НАУЧНО ДРУШТВО ЗА НЕГОВАЊЕ И ПРОУЧАВАЊЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА – БЕОГРАД

СТУДИЈЕ СРПСКЕ И СЛОВЕНСКЕ

КАТЕДРЕ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
БЕОГРАД

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
НИКШИЋ

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
БАЊА ЛУКА

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ИСТОЧНО САРАЈЕВО

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
НОВИ САД

ФИЛОЛОШКО-УМЕТНИЧКИ ФАКУЛТЕТ
КРАГУЈЕВАЦ

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
НИШ

СРПСКИ ЈЕЗИК XX
2015.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР

проф. др Милорад Дешић (Београд), проф. др Милан Драгичевић (Бања Лука),
проф. др Ценка Иванова (Велико Търново),
проф. др Милош Ковачевић (Крагујевац), prof. dr Pavel Krejčí (Brno),
проф. др Радмило Маројевић (Београд), проф. др Валерий Михайлович Мокиенко
(Санкт-Петербург), проф. др Мирослав Николић (Београд), проф. др Бранислав Остојић (Никшић),
prof. dr Mihai Radan (Temişoara), проф. др Радоје Симић, председник Одбора (Београд),
проф. др Љилана Суботић (Нови Сад), проф. др Ольга Ивановна Трофимкина (Санкт-Петербург),
проф. др Божо Ђорић (Београд)

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

проф. др Радоје Симић

СЕКРЕТАР РЕДАКЦИЈЕ

Др Михаило Шћепановић

ТЕХНИЧКО УРЕЂЕЊЕ

Милан Крсмановић

ПРЕВОДИ РЕЗИМЕА НА ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Маријана Продановић

РЕЦЕНЗЕНТИ

проф. др Милош Ковачевић, проф. др Божо Ђорић, проф. др Радоје Симић,
проф. др Радмило Маројевић, проф. др Милорад Дешић, проф. др Првослав Радић,
др Смиљка Стојановић, др Стана Ристић, проф. др Срето Танасић, проф. др Веран Станојевић

САВЕТ

проф. др Срето Танасић (Београд–Ниш), проф. др Владислава Ружић (Нови Сад),
проф. др Милан Стакић (Београд)

Већина радова домаћих стручњака израђена је у оквиру научних пројеката које финансирају министарства Србије, Црне Горе и Републике Српске

Компјутерска припрема и штампа: „ЧИГОЈА ШТАМПА“

УЗОР У МОНОГРАФСКИМ ОПИСИМА ЈЕЗИКА ПИСАЦА
(Александар Милановић, *Језик Јована Суботића*,
Филолошки факултет Универзитета у Београду –
Чигоја штампа, Београд, 2014, 414 стр.)

Значај стваралачког опуса Јована Суботића за развој српског књижевног језика у 19. веку, његова разноликост, утицај и обим били су више него довољан разлог да Суботићев језик постане предмет истраживања др Александра Милановића, професора Историје српског језика на Филолошком факултету у Београду. Иако се модели монографских описа језика писаца из 18. и 19. века разрађују још од 1964. године, када је Александар Младеновић објавио студију *О језику Јована Рајића*, најновија књига Александра Милановића поставља теоријско-методолошке оквире који чине новину у оваквим истраживањима. Монографија *Језик Јована Суботића*, објављена 2014. године у издању Филолошког факултета Универзитета у Београду и Чигоја штампе, представља незнатно измењену верзију ауторове докторске дисертације, мада ова студија и квантитативно, а пре свега квалитативно, превазилази оквир истраживања овога типа.

До појаве ове монографије у литератури није било темељних студија посвећених Суботићевом језику. Аутор је у својој анализи обухватио преко 70 Суботићевих оригиналних текстова који су објављивани од 1834. до 1881. године, а у корпус је ушла и постхумно објављена аутобиографија (1901–1910). Приликом одабира текстова који ће чинити корпус, А. Милановић је водио рачуна да узорак буде репрезентативан, те је, поред књижевних дела (лирских и епских песама, приповедака, романа, драма), укључио и научно-публицистичке текстове и приватна писма.

Имајући у виду циљеве истраживања, а то су опис граматике (у ширем смислу, укључујући у обим појма и фонетику, графију и ортографију) и лек-

сике Суботићевог језика, ова књига састоји се из седам централних тематских поглавља, заокружених уводном и закључном речју, а то су: *Графија, Ортографија, Гласовни систем, Морфологија, Творба речи, Лексика и Синтакса*.

Увод (15–27) је подељен на пет целина. У првој целини, насловљеној „Културноисторијски контекст“ (15–16), аутор смешта Суботића у контекст књижевнојезичких промена средином 19. века. „Суботићев однос према Вуковој реформи“ (16–17) представља другу целину, у којој је представљена и цитатима поткрепљена Суботићева позитивна оцена Вуковог реформаторског рада. Затим следе „Лингвистички релевантна биографија Јована Суботића“ (18–19) и одељак „Досадашња испитивања Суботићевог језика“ (19–21), у којем су изложени ставови Суботићевих савременика, али и познатих историчара књижевности и лингвиста (Ј. Стојановића, Ј. Скерлића, Д. Живковића, М. Поповића и др.) о његовом стваралаштву. Завршну целину у уводном поглављу чини одељак „Корпус и методи анализе“ (21–27), где је хронолошки дат списак анализираних Суботићевих текстова; такође, потанко су представљени циљеви анализе и концепција саме монографије, односно теоријско-методолошке основе на којима је аутор засновао своје истраживање.

Прво тематско поглавље у својој студији А. Милановић је посветио графичком систему Ј. Суботића (29–63). На самом почетку аутор указује на две фазе у Суботићевој графичкој епохи – Суботић се, наиме, на почетку свога стваралаштва служио славеносрпском графичком и ортографичком, те су његови текстови бележили инвентар од 36 графематских јединица. Друга Суботићева графичка епоха започиње од 1858. године, односно од објављивања сабраних дела, и обележена је коришћењем Вукове графичке, модификоване задржаном графемом <љ> у етимолошком положају, која је била карактеристична за српску традицију све до реформе Саве Мркаља. Аутор овде истиче веома важан податак, који се у науци понекад превиђао – Суботићева графичка чак ни у овом периоду није била идентична Вуковој јер се иновација у њеном инвентару, графема <љ>, односила на читаву концепцију српског књижевног језика и омогућавала је јединство у графичкој и ортографичкој између екаваца и ијекаваца.

У даљем тексту А. Милановић посебну пажњу посвећује односу фонема и графема у Суботићевим штампаним делима, и то у ситуацијама у којима стање не одговара данашњем, ослоњеном на Вуков графички стандард, па су тако издвојене и у засебним одељцима обрађене следеће фонеме: /a/, /h/, /e/, /и/, /j/, /љ/, /њ/, вокално /p/, /ћ/, /y/, /x/ и /ц/, а на самом крају поглавља налази се чланак о функцији јерова. У два табелама прегледно је представљен инвентар графема које је Суботић користио и њихове основне фонолошке вредности (Табела 1, стр. 32), односно списак фонема и њихове графематске реализације (Табела 2, стр. 33).

Друго поглавље описује Суботићеву ортографију (65–90), која је подељена у две фазе: прву карактерише употреба бројних сувишних графема и слова, укључујући и „безгласне јерове“, док другу одликује увођење јоте и одбацивање историјског правописа. У оквиру овог поглавља аутор најпре анализира писање графеме <љ> у етимолошком положају (68–71), затим дистрибуцију танког и дебелог јера (71–74), писање графеме <ы> (74–75), дистрибуцију и функцију апострофа (75–77), удвајање вокала (77–78) и сугласника (78–80), као и сугласничке групе на морфемској граници (префикс + творбена основа, творбена основа + суфикс) (80–88). На самом крају поглавља обрађене су ситније ортографске црте (88–90), попут писања графема грчког и руског порекла, обележавање вокалног /р/ и сл. У сваком од наведених одељака аутор издваја категорије речи у којима Јован Суботић, значајни писац и научник из 19. века, бележи анализирани графеме, као и позиције у којима долази до колебања у њиховом бележењу.

Наслов наредног, трећег по реду поглавља гласи „Гласовни систем (фонолошка и морфонолошка проблематика)“ (91–187). Ово поглавље подељено је на две велике целине, а пажња је најпре посвећена вокалском систему Суботићевог језика (91–139), који је, према речима аутора, идентичан сремском вокалском систему шумадијско-војвођанског дијалекта, и чине га шест јединица: /и/, /е/, /а/, /о/, /у/ и вокално /р/. Затим су обрађени рефлeksi јата (91–98) и колебања у бележењу вокалног /р/ (98–101), као и морфонолошки проблеми везани за вокале: алтернација /л/ : /о/ (101–105), једначење (асимилација) и сажимање (контракција) вокала (105–109), алтернација /а/ : /Ø/ (109–120), промена /о/ у /е/ и дисимилација вокала (120–123), покретни, секундарни и редуковани вокали (124–130), редуција вокала у глаголским облицима (130–132). Посебно је занимљив одељак о адаптацији вокала у речима страног порекла (133–138), у којем аутор издваја стране речи у Суботићевом језику, које су понекад другачије адаптиране у односу на језик писаца предвуковске и вуковске епохе или у односу на данашње стање (нпр. /апотека/ : *апатека*, /инжењерка/ : *инжинирка*, /карактер/ : *характерљ*, *характерљ* и *караактер* и сл.).

Друга велика целина у оквиру поглавља о гласовном систему Суботићевог језика односи се на консонантски систем (140–187), који је код Суботића обухватао 25 сугласничких фонема, попут савременог српског књижевног језика. Аутор посебно обрађује статус појединих сугласника, чија је судбина управо зависила од концепције књижевног језика у 19. веку, а то су: консонант /х/ (140–149), консонант /ф/ (149–151), консонант /ц/ (151–152) и сонант /ј/ (152–154). У оквиру одељка о морфонолошким проблемима везаним за консонанте анализирани су примери из Суботићевог језика у којима се запајају: асимилација консонаната по звучности (155), асимилација консонаната по месту и начину артикулације (155–157), јотовање (157–159), даљинска дисимилација (159–161), дисимилација група /мн/ и /мњ/ (161–162), палата-

лизација (163), сибиларизација (163–166), упрошћавање сугласничких група (166–171), секундарни сугласници (171–173), метатеза (173–174), адаптација сугласника у речима страног порекла (174–181), појаве у вези са сонантима /њ/ и /љ/ (182–184) и различите консонантске појаве (185–187).

Четврто поглавље у монографији А. Милановића посвећено је морфологији (189–275). Најпре су обрађене именице (189–230), тј. приказана је морфолошка анализа падежног система именица у Суботићевом језику. Будући да падежни наставци у једини код Суботића имају савремени књижевни облик, аутор посебну пажњу посвећује вокативу (189–193) и инструменталу јединице (194–196), код којих запажа конкуренцију облика, чак и у оквиру истих лексема у истоме књижевном делу. Од множинских падежа издвојен је генитив (197–199), тј. наведене су дублетне форме појединих именица у овоме падежу (нпр. *неколико пута* : *неколико пути* и сл.). Аутор даље указује на конкуренцију падежних наставака у дативу (199–202), инструменталу (202–205) и локативу множине (206–210) све три деклинационе промене, где уочава честу појаву старих наставака карактеристичних за Суботићев дијалекат. Све наведено о облицима датива, инструментала и локатива множине аутор је сажето и прегледно представио Табелом 3 (211). Наредни одељак посвећен је множинском инфиксу /-ов-/ и његовом аломорфу /-ев-/ у именицама мушког рода (211–215), затим су описане именице *pluralia tantum* (215–219), које су врло фреквентне у Суботићевом језику (нпр. *груди, недра, прса, врата, кола, уста* итд.), а анализу именица заокружују напомене о облицима и роду појединих именица (219–230), где аутор приказује колебања у Суботићевом језику која су највероватније мотивисана жељом писца за разноликошћу облика.

Деклинација заменица и придева у Суботићевом језику (231–241), закључује аутор, не одудара битније од некадашње и савремене новоштокавске промене у оквиру шумадијско-војвођанског дијалекта. У оквиру овог одељка приказане су особености у промени личних заменица (231–234), стање у заменичко-придевској парадигми (234–235), карактеристике именичке промене заменица и придева (235–236) и напомене о појединим заменицама и придевима (236–238), укључујући и заменице /себе/ и /свој/ (239). На крају одељка налази се опис придевске и прилошке компарације (239–241), где се истиче паралелна употреба црквенословенских облика и народне форме компаратива (нпр. *жалостниџиша, врховнейше* : *умилни, стари* и др.).

У одељку о бројевима (242–244) А. Милановић запажа да је Суботић, попут других старијих војвођанских писаца, бројеве често писао цифрама, те недостаје већи број потврда о њиховом фонолошком и морфолошком лику. У даљем тексту аутор анализира примере у којима су посведочени прости, редни и збирни бројеви, као и бројне именице и бројни прилози.

Највећи део поглавља о морфологији посвећен је глаголима (245–266). Аутор истражује и подробно тумачи особености свих глаголских облика забележених у Суботићевим текстовима – презент (245–247), императив (247–250), аорист (250–251), имперфекат (251–252), футур I (253–254), футур II (254–255), плусквамперфекат (255–256), потенцијал I (256–257), потенцијал II (257), глаголски прилог садашњи (258), глаголски прилог прошли (258–259), глаголски придев радни (259), глаголски придев трпни (259–260), партицип презента активни (260–261), партицип презента пасивни (261–262) и партицип претерита активни (262). Глаголски одељак заокружен је напоменама о појединим глаголским облицима (263–266), у којима су представљене специфичности попут двојаких основа појединих глагола (нпр. /метнути/: /мете-/ и /метне-/).

Истакавши да су прилози (267–269) изузетно чести у Суботићевом језику, аутор напомиње да наводи само оне који су данас најчешће дијалекатски или архаични, те тако издваја прилоге за начин (нпр. *горачно, накосирке*), време (нпр. *кашње, напоследак*), место (нпр. *евовде, унутри*) и прилоге локалног карактера (нпр. *здраво, тврдо*).

Међу речцама које Суботић користи (270), аутор издваја следеће: за истицање супротности (нпр. *међутимъ, пакъ*), за посебно истицање (нпр. *башъ, баремъ*), за истицање личног става (нпр. *заиста, вальда*) и за показивање (нпр. *ево, ето*).

Висока фреквенција узвика (271), према речима А. Милановића, условљена је Суботићевом поезијом и надгробним говорима, као и говорима књижевних ликова, што указује на присуство сентименталистичких црта током читавог Суботићевог стваралаштва.

У монографијама које су проучавале језик писаца из 18. и 19. века виши језички нивои – попут творбе речи, лексике и синтаксе – најчешће су занемаривани или су им аутори давали узгредни значај. Управо ове области је А. Милановић исцрпно и свестрано описао, постављајући модел којим би се будућа дијахрона тумачења нашег писаног наслеђа могла кретати. У фокусу поглавља о творби речи (273–320) налази се анализа конкуренције творбених форманата у Суботићевом језику. Она је приказана кроз дериватолошке карактеристике трију врста речи – именица, придева и глагола.

Одељак о творби именица (276–310) најобимнији је у овом поглављу и обухвата две целине. Прву чини извођење именица додавањем суфикса (276–306), те је аутор издвојио стање код оних лексема које су нарочито значајне за развој српског књижевног језика у 19. веку, а то су: изведенице са значењем особа (мушког и женског пола), поједине изведенице са апстрактним значењем и стилски маркиране изведенице, тј. именице субјективне оцене (хипокористички и деминутиви). На крају сваке од ових група аутор се посебно осврће на конкуренцију суфикса, која је условљена Суботићевом

тежњом ка понародњавању језика и стилском варирању исказа. Другу целину чини композиција именица (307–310). Високу фреквенцију књишких сложенница А. Милановић тумачи снажним лексичким утицајем славеносрпског на Суботићев језик. Аутор примере посматра најпре из угла првог творбеног форманта (нпр. /благо-/: *благодарност*, *благородство*; /велико-/: *великодостојника*, *великодушија*), а затим из угла другог форманта сложеннице (нпр. /-ије/: *правословије*, *свезнанје*; /-је/: *родословље*, *руководенљив*). Конкуренција у именичким сложенницама управо се огледа у њиховом другом делу, те се тако у Суботићевом језику као конкурентни појављују суфикси /-ије/ : /-је/, /-ије/ : /-ство/ и /-је/ : /-ество/.

И творба придева (311–317) подељена је на две целине. Одељак о деривацији придева посвећен је анализи лексичких славенизама, односно рускославенизама и русизама, као и њиховом понародњавању, што представља најзначајније питање развитка изведених придева у 19. веку. Као доминантне у Суботићевом језику А. Милановић издваја рускословенски суфикс /-ески/ и његову сложену варијанту /-ически/, као и суфикс /-елан/ (нпр. *подданическо*, *меланхолическа*, *поразителна*). На крају овог одељка приказана је деривација придева субјективне оцене, а дате су и напомене о појединим изведеним посесивним придевима. У тексту који се бави композицијом придева (316–317) аутор истиче да изузетна фреквенција лексичких славенизама који су по структури придевске сложеннице указује на могућност утицаја Доситеја Обрадовића на Суботићев језик и издваја забележене традиционалне славенизме са првим формантом /благо-/ , /велико-/ , /високо-/ , /добро-/ , /многа-/ и /све-/ (нпр. *благодатно*, *великодушно*, *высокопочитасма*, *добродушњив*, *многослужни*, *сведидејив*).

Творба глагола (318–323) такође је раслојена на деривацију и композицију. У извођењу глагола код Суботића се по фреквенцији издваја суфикс страног порекла /-ира/, а као конкурентни се јављају и форманти /-иса/ и /-ова/ (нпр. *констатира*, *фотографисати*, *мотивује*). Аутор даље износи одређене напомене о имперфективизацији и итеративизацији глагола, а затим следи невелики одељак о композицији ове врсте речи (320), која је ретка у Суботићевом језику.

Поглавље о лексици Јована Суботића (321–353) веома је раслојено. Оно обухвата осам одељака, од којих се први односи на славенизме (324–337). Иако је Суботић свој језик системски посрбљавао још од друге половине 19. века, према речима А. Милановића, многи лексички славенизми су остали препознатљиво својство његовог стила. Аутор се осврће и на њихове фонетско-фонолошке одлике, а посебно истиче славеносрбизме, лексичке хибриде различитих типова.

Интелектуализација и култивација израза у Суботићевом стваралачком опусу подразумевала је, поред славенизама, пре свега употребу интернацио-

налне лексике грчког или латинског порекла (нпр. *прототип, фактора*), те је интернационализмима посвећен други одељак поглавља о лексцици (338–339). Романизми, односно галицизми и италијанизми (339–340) такође су присутни у Суботићевим текстовима (нпр. *лојално, лубардама*), и то највероватније као утицај прочитане литературе. Јаки територијални и културни контакти између немачког и српског језика у 18. и 19. веку условили су бројне лексичке германизме (340–341) код Суботића (нпр. *фишкаломъ, крајцару*). У жељи да се лексиком што више приближи језику својих читалаца, Суботић, како аутор истиче, често користи и колоквијалне турцизме (341–342) (нпр. *авлија, кадифе*). Лексеме мађарског порекла, тј. хунгаризми (343) нису много фреквентне у Суботићевом језику (нпр. *астал, варошиъ*).

У наредном одељку А. Милановић проучава неадаптирану страну лексику (344–345) у Суботићевим делима, а она је најчешће пореклом из латинског језика. Последња целина посвећена је лексичкој синонимији (346–353), која може представљати последицу Суботићеве разгранате барокне реченице у којој се исти термин неретко понавља (нпр. *кат : спрат, друг : пријатељ*), али може бити мотивисана и посрбљавањем славенизама пореклом из руског и рускословенског језика (нпр. *воздух : зрак, корист : полза*), као и благим језичким пуризмом према утицају турског језика (нпр. *комишија : сусед, пешкир : ручник*). На крају одељка аутор анализира и контактне синониме (нпр. *дифтонги : двогласна, елидира : изглади*).

Завршно поглавље у монографији А. Милановића посвећено је синтакси (355–395). Аутор одмах на почетку наглашава да се у појединим синтаксичким цртама Суботићев језик битније разликује од савременог књижевног језика. То се, пре свега, односи на дужину барокне реченице (355–356), којој је посвећен први одељак у овој целини. Гломазна барокна реченица, истиче аутор, врло често превише удаљава синтаксички повезане конституенте, а условљава и неретке стилске проблеме са нестилематичним понављањем истих речи. Једно од типичних стилских средстава на синтаксичком нивоу у Суботићевом језику представља синтаксички паралелизам (357–359) – понављање идентичних синтаксичких јединица појављује се на свим нивоима реченице, а нарочито је чест у Суботићевим научним и научно-публицистичким радовима. Као препознатљив синтаксостилистички поступак аутор издваја кумулацију (360–365), односно низање и гомилање синтаксичких јединица са експресивном функцијом. Нарочито је истакнута редупликација субјекта, али и интензификационо понављање – понављање кумулативно и експресивно најзначајније синтаксичке јединице.

Анализирајући Суботићев језик са синтаксичког становишта, А. Милановић је уочио и велики број корелатива у зависносложеним реченицама (366–367), међу којима се по фреквенцији издвајају следећи: /ако/ : /онда/, /ако

и/ : /али/, /премда/ : /то опет/, /кад/ : /онда/, /будући да/ : /зато/ и др. Још једна синтаксичка особина по којој се Суботићев језик, као и језик многих писаца из 18. и 19. века, разликује од савременог језика јесте ред речи у синтагми и реченици, те је овом проблему А. Милановић посветио посебан одељак (368–374). Ту је анализирана позиција придевских (конгруентних) и падежних (неконгруентних) атрибута, финална позиција глагола, као и позиција предлога /ради/. У наредној целини синтаксичког поглавља аутор се бави конгруенцијом (375–380) и наводи примере са вишечланим субјектом, именицама на /-а/, граматичког женског а природног мушког рода, бројним именицама на /-ица/, именицама /браћа/, /деца/ и /господа/, паукалним и партитивним синтагмама, збирним именицама на /-ад/ и именицом /величество/. У синтакси глаголских облика Суботићев језик је најудаљенији од савременог, према запажањима А. Милановића, по распрострањеној кондензацији реченице (381–389). Њена најфреквентнија средства су инфинитив и глаголски прилози.

Суботићево правничко образовање утицало је на високу фреквенцију деагентизованих реченица у његовим текстовима (390–393), од којих су најчешће пасивне реченице са партиципским пасивом, обезличене и неодређеноличне реченице. С друге стране, аутор издваја и знатан број реченица са допунским предикативом (394–395), што је превасходно условљено тематиком Суботићевих текстова.

Свеобухватна, прегледна и обиљем грађе поткрепљена анализа Суботићевог језика концизно је представљена у *Закључку* (397–401) ове монографије, док се на њеном самом крају налази резиме на енглеском језику (403) и богат списак коришћене литературе (405–414).

Изузетан допринос научној и стручној јавности, а нарочито садашњим и будућим дијахроним истраживачима писане заоставштине код Срба, монографија *Језик Јована Суботића* Александра Милановића пружа пре свега због иновација у теоријско-методолошком приступу. Аутор није само анализирао Суботићев језик већ га је упоређивао са језиком других истакнутих књижевника у 18. и 19. веку, углавном са војвођанског тла, затим са стањем у сремском говору шумадијско-војвођанског дијалекта, као и са стањем у савременом књижевном језику онда када је то сврсисходно. Посебно је важно истаћи ауторова запажања о конкуренцији језичких јединица на свим нивоима (синонимима и дублетним ликовима), која представљају новину у истраживањима овога типа. Смештање конкурентних типова у контекст функционалне стилистике довело је А. Милановића до прецизног и акрибичног тумачења појава ових паралелних форми и тиме је отворио пут новим одгонетањима књижевнојезичких промена у 18. и 19. веку.